

प्रादेशिक पर्यटन विकास योजना सन २०२१-२२ अंतर्गत जिल्हास्तरावरील नवीन कामांना प्रशासकीय मान्यता देऊन निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत.

**महाराष्ट्र शासन**  
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग,  
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,  
शासन निर्णय क्रमांक टिडीएस २०२१/१२/प्र.क्र.८४२/पर्यटन,  
दिनांक : ११ फेब्रुवारी, २०२२.

- संदर्भ :-** १) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र. टिडीएस २०१०/ ०८/ प्र.क्र.४६३/पर्यटन, दि.०४.११.२०१०.  
२) वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. अर्थसं-२०२१/प्र.क्र.४८/अर्थ-३,  
दिनांक २४.०६.२०२१

**शासन निर्णय :**

पर्यटनस्थळांच्या ठिकाणी पायाभूत सुविधा पुरविण्यासाठी प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेतर्गत सन २०२१-२२ मध्ये खालील तक्त्यामध्ये नमूद केलेल्या कामांसाठी रुपये ३९१३.४४लक्ष एवढ्या रकमेच्या कामांना प्रशासकीय मान्यता देऊन सदर कामांसाठी स्तंभ क्रमांक ४ येथे नमूद केल्याप्रमाणे एकूण रुपये १२४९.०० लक्ष (अक्षरी रुपये बारा कोटी एकोणपन्नास लक्ष फक्त) एवढा निधी सन २०२१-२२ मध्ये संबंधित जिल्हाधिकारी यांना वितरीत करण्यास शासन याद्वारे मान्यता देत आहे.

(रुपये लक्ष)

अ.क्र.	कामे	अंदाजित रक्कम	वितरीत रक्कम	कार्यान्वयीन यंत्रणा
१	२	३	४	५
	<b>कोकण विभाग</b>			
१) ठाणे	अंबरनाथ (जि. ठाणे) येथील चिखलोली धरणाच्या खालच्या बाजुस असलेल्या मोकळ्या जागेचे सुशोभिकरण, लहान मुलांना खेळण्यासाठी खेळणी, छोटे खानी गेस्ट हाऊस, Musical Fountain विविध प्रकारची झाडे, बोटींग क्लब इ. विकास कामे करणे	५००.००	२००.००	अधिक्षक अभियंता, ठाणे (सा.बां.), मंडळ, ठाणे
	<b>एकूण कोकण विभाग</b>	५००.००	२००.००	

अ.क्र.	कामे	अंदाजित रक्कम	वितरीत रक्कम	कार्यान्वयीन यंत्रणा
१	२	३	४	५
	<b>नाशिक विभाग</b>			
२) जळगाव	मनुदेवी, मानापुरी, आडगाव, ता. यावल, जि. जळगाव येथील पर्यटनस्थळ विकसित करणे	४९१.००	१५०.००	कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग क्र.२, जळगाव
३) जळगाव	काळभैरव देवस्थान मंदिर, चांदसनी, ता. चोपडा, जि. जळगाव येथे सभामंडप बांधकाम करणे	५०.००	१५.००	कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग क्र.२, जळगाव
४) जळगाव	मौजे श्री क्षेत्र नागेश्वर (उंदिरखेडा), ता. पारोळा, जि. जळगाव येथील पर्यटन विकास कामे			
१	Sabha Mandap	२८.४७	९०.००	कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, अमळनेर
२	Bhakat Niwas	४४.४७		
३	Kitchen room	१९.४०		
४	Public Toilet & Near Crematory	१७.९९		
५	Sant Niwas	२०.५०		
६	Chaukidar & Pujari room	२१.५९		
७	Entry Gate	०.८०		
८	Ladies Changing Room with Baths	०.५८		
९	Mediation Hall	१०.५१		
१०	Temple Water proofing	०.३४		
११	Pipe Culvert Widening with street Light	१२.८९		
१२	Retaining walls	१७.६९		
१३	Earthwork (Bharav)	५.७९		
१४	Water Supply and Sanitary works Colouring to old Building	१०.०५		
१५	Colouring to old Building	१०.००		
१६	Internal Electrification ५%	१०.०५		
१७	External Electrification ६%	१२.०६		
१८	Contingencies ४%	८.०४		

१९	GST १२ %	२९.१९		
२०	Labour Insurance १%	२.४३		
२१	Price Escalation ५%	१२.१६		
	Computerization २%	४.८६		
	एकूण	२९९.८६	९०.००	
५) धुळे	आमळी अलालदरी येथील कन्हैयालाल महाराज मंदिर परिसराचा विकास करणे (सभामंडप, पथदिवे, पाण्याची व्यवस्था, निवासस्थान व स्वच्छतागृह इ. कामे)	२००.००	६०.००	कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, धुळे
६) नंदुरबार	तळोदा येथील कुंडलेश्वर मंदिर येथे सुशोभिकरण करणे (बगीचा तयार करणे, शेड तयार करणे)	१००.००	३०.००	कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, नंदुरबार
७) नंदुरबार	उनपदेव, ता. शहादा, जि. नंदुरबार येथील विकास कामे (मंदिर परिसर विकसित करणे, निवासाची सोय करणे)	१००.००	३०.००	कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, शहादा
	एकूण नाशिक विभाग	१२४०.८६	३७५.००	
अ.क्र.	कामे	अंदाजित रक्कम	वितरीत रक्कम	कार्यान्वयीन यंत्रणा
१	२	३	४	५
	पुणे विभाग			
८) कोल्हापूर	कोल्हापूर शहर अंतर्गत कळंबा तलाव परिसर सुशोभिकरण करणे	४५०.००	१३५.००	आयुक्त, कोल्हापूर महानगरपालिका, कोल्हापूर
	एकूण पुणे विभाग	४५०.००	१३५.००	

अ.क्र.	कामे	अंदाजित रक्कम	वितरीत रक्कम	कार्यान्वयीन यंत्रणा
१	२	३	४	५
	<b>नागपूर विभाग</b>			
९) चंद्रपूर	माना टेकडी जगन्नाथ बाबा मठ, जि. चंद्रपूर येथील पर्यटन विकास कामे			
१	अँडव्हेचर पार्क विकसित करणे	१००.००	३०.००	अपर संचालक, चंद्रपूर वन प्रशासन, विकास व व्यवस्थापन प्रबोधिनी, चंद्रपूर
२	लहान मुलांना खेळण्याकरीता बगीचा विकसित करणे व खेळणी बसविणे	१००.००	३०.००	
३	माना टेकडी जगन्नाथ बाबा मठ परिसरात संरक्षण भिंतीचे बांधकाम करणे	५०.००	१५.००	
४	निरिक्षण कोटीचे बांधकाम करणे	५०.००	१५.००	
५	कुत्रिम तलाव विकसित करणे व सौंदर्यीकरण करणे	३०.००	१०.००	
६	माना टेकडी जगन्नाथ बाबा मठ परिसरातील भैतिक सोयी सुविधा उपलब्ध करणे	४०.००	१२.००	
	<b>एकूण</b>	<b>३७०.००</b>	<b>११२.००</b>	
१०) भंडारा	भंडारा येथील खांब तलावाचे बांधकाम, सौंदर्यीकरण तसेच विकास कामे करणे, जि. भंडारा	४९९.८४	१५०.००	मुख्याधिकारी, नगरपरिषद भंडारा
	<b>एकूण नागपूर विभाग</b>	<b>८६९.८४</b>	<b>२६२.००</b>	
अ.क्र.	कामे	अंदाजित रक्कम	वितरीत रक्कम	कार्यान्वयीन यंत्रणा
१	२	३	४	५
	<b>औरंगाबाद विभाग</b>			
११) औरंगाबाद	औरंगाबाद जिल्ह्यातील कन्नड तालुक्यातील किल्ले अंतुर ते प्रजिमा-१० (कि.मी.०/०० ते ६/००) या रस्त्याची सुधारणा करणे	४१०.४०	१२५.००	कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम (पश्चिम) विभाग, औरंगाबाद
१२) जालना	नरसिंह मंदिर देवस्थान, ता. घनसावंगी, जि. जालना येथील विकास कामे	२००.००	७५.००	कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, जालना

१३) जालना	मौजे माळी पिंपळगाव, ता.जि. जालना येथील श्री क्षेत्र श्री कृष्ण मंदिर परिसर विकास कामे			
१	स्वच्छता गृहाचे बांधकाम करणे	३५.९८	१२.००	कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, जालना
२	भक्त निवासाचे बांधकाम करणे	९८.३७	३०.००	
३	किचन शेड बांधकाम करणे	५७.९९	२०.००	
	एकूण	१९२.३४	६२.००	
१४) हिंगोली	औंढा नागनाथ, जिल्हा हिंगोली येथे नागनाथ मंदिर परिसरात भुमीगत गटार करणे	५०.००	१५.००	मुख्याधिकारी, औंढा नागनाथ नगरपंचायत
	एकूण औरंगाबाद विभाग	८५२.७४	२७७.००	
	एकूण सर्व विभाग	३९१३.४४	१२४९.००	

## २. अटी व शर्ती :-

- १) वितरीत केलेल्या निधीतून खर्च करताना वित्तीय नियमांचे आणि विविध नियमांतर्गत नेमून दिलेल्या कार्यपद्धतीचे पालन करण्यात यावे.
- २) कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर अनुदानापेक्षा जास्त खर्च होणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी. मंजूर अनुदानापेक्षा जादा खर्च झाल्यास त्याची जबाबदारी संबंधित जिल्हाधिकारी यांची राहिल व जादा खर्चा प्रित्यर्थ जादा अनुदान उपलब्ध करून दिले जाणार नाही.
- ३) मंजूर तरतुदीतून करावयाचा खर्च ३१ मार्च, २०२२ पर्यंत करण्यात यावा व मंजूर कामे तात्काळ पूर्ण करावीत.
- ४) पर्यटन विभागाने उपलब्ध करून दिलेल्या निधीतून केलेल्या कामाच्या ठिकाणी सदर कामे पर्यटन विभागाने प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेअंतर्गत उपलब्ध करून दिलेल्या निधीमधून केली असल्याबाबतचे फलक लावण्यात यावेत.
- ५) ज्या संदर्भात निधी उपलब्ध करून देण्यात येत आहे त्या प्रत्येक योजनेच्या संदर्भात वित्तीय अधिकाराच्या प्रत्यावर्तनानुसार सक्षम प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता घेणे आवश्यक आहे.
- ६) अशा प्रत्येक योजनेबाबत करावयाच्या बांधकामासंदर्भात अथवा खरेदीबाबत किंवा सेवा पुरवठा कराराबाबत वित्तीय नियमांप्रमाणे आवश्यक ती कार्यपद्धती पाळणे आवश्यक आहे. या संदर्भात शासन परिपत्रक, वित्त विभाग, क्रमांक-संकीर्ण-१००२/प्र.क्र.१५/कोषा-प्र ५, दि. ६ फेब्रुवारी, २००२ च्या सूचनांचे काटेकोरपणे पालन होईल याची खबरदारी संबंधित अंमलबजावणी यंत्रणेने घ्यावी. तसेच शासन निर्णय वित्त विभाग क्र.बीजीटी-१०.००/ प्र.क्र.५६/ २०००/

वित्तीय सुधारणा, दिनांक १०.९.२००१ मधील उपाययोजनांची अंमलबजावणी तंतोतंतपणे करण्यात यावी.

- ७) तांत्रिक मान्यता विहित स्तरावर घेण्यात यावी.
- ८) रस्त्यांच्या प्रस्तावित कामांच्या प्रकरणांमध्ये सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या नियमावलीचे पालन करणे बंधनकारक राहिल.
- ९) योजनेत्तर स्वरूपाच्या कामासाठी (देखभाल/दुरुस्ती इ.) सदरची तरतूद उपयोगात आणली जाणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
- १०) सदर कामांपैकी जी कामे तीर्थक्षेत्रांच्या विकासासाठी प्रस्तावित करून देवस्थान/संस्थेच्या जागेवर करण्यात येणार आहेत अशा कामांसंदर्भात सदर देवस्थान/संस्थेकडून ना-हरकत प्रमाणपत्र प्राप्त करून घेणे बंधनकारक राहिल. तसेच अशा कामाच्या पूर्णत्वानंतर त्या संदर्भातील देखभाल/दुरुस्ती, संबंधित संस्थेने करण्यासंदर्भात जिल्हाधिका-यांनी संबंधित देवस्थान / संस्थेबरोबर करारनामा करणे बंधनकारक राहिल. अशा प्रकारच्या देखभाल दुरुस्तीकरीता शासनाकडून यापुढे कोणत्याही प्रकारचा निधी उपलब्ध करून दिला जाणार नाही, याची नोंद घेण्यात यावी व तशी अट करारात अंतर्भूत करण्यात यावी. तसेच या कामामुळे निर्माण होणाऱ्या सर्व सुविधा तसेच पर्यटन स्थळ सर्व नागरीकांसाठी खुले राहिल, अशी अट करारात समाविष्ट करण्यात यावी.
- ११) सदर निधीतून करावयाच्या कामांची भौतिक प्रगती तसेच निधीतून होणा-या खर्चाची मासिक विवरणपत्रे दर महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत शासनास व पर्यटन संचालनालयास न चुकता सादर करावीत. तसेच काम पूर्ण झाल्यानंतर पूर्णत्वाचा दाखला आणि निधीबाबतचे उपयोगिता प्रमाणपत्र न चुकता शासनास व पर्यटन संचालनालयास सादर करण्यात यावे.
- १२) सदर काम पूर्ण झाल्यानंतर सदर कामाच्या देखभालाची तसेच इतर अनुषंगिक कामांची जबाबदारी कार्यान्वयीन यंत्रणा व संबंधित संस्था यांची राहिल.

३. वर नमूद करण्यात आलेला खर्च हा सन २०२१-२२ या वर्षाच्या अर्थसंकल्पीय तरतूदीमधून मुख्यलेखाशीर्ष "मागणी क्रमांक झेडडी-४, ३४५२-पर्यटन, पर्यटनासाठी पायाभूत सुविधा, १०१ पर्यटन केंद्रे (०२) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना - राज्य योजनांतर्गत योजना, (०२) (१८) पर्यटन विकासासाठी विविध ठिकाणांसाठी मूलभूत सुविधांकरीता अनुदाने (३४५२ १९५८) ३१ सहायक अनुदान" या लेखाशिर्षाखालील मंजूर तरतूदीमधून भागविण्यात यावा. या प्रकरणी मंजूर करण्यात आलेल्या (प्रादेशिक पर्यटन योजनेतर्गत) सहायक अनुदानाची रक्कम आहरण करून संबंधितांना वितरीत करण्याकरीता संबंधित सहायक जिल्हा नियोजन अधिकारी/जिल्हा नियोजन अधिकारी यांना -आहरण व संवितरण अधिकारी आणि संबंधित जिल्हाधिकारी यांना -नियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. सदर निर्णयानुसार मंजूर करण्यात आलेल्या अनुदानाची रक्कम त्यांनी संबंधित जिल्हा कोषागार कार्यालयात देयके सादर करून संबंधितांना वितरीत करण्यात यावी. सदर कार्यवाहीबाबतचा अनुपालन अहवाल शासनास एक महिन्यात सादर करण्यात यावा.

४. प्रमाणित करण्यात येते की, वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र. अर्थसं-२०२१/प्र.क्र.४८/अर्थ-३, दिनांक ६.०४.२०२१ आणि वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. अर्थसं-२०२१/प्र.क्र.४८/अर्थ-३, दिनांक २४.०६.२०२१ अन्वये देण्यात आलेल्या सूचनेनुसार व अधिकाराच्या मर्यादेत सदर शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत असून वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र. अर्थसं-२०२०/प्र.क्र.६४/अर्थ-३, दिनांक २४/०६/२०२१ च्या परिशिष्टामधील तपासणीसूची बाबींची व अटींची पूर्तता करण्यात आली आहे.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या [www.maharashtra.gov.in](http://www.maharashtra.gov.in) या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२०२१११४३५२५५३२३ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावांने,

( र.ज.कदम )

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

१. महालेखापाल, महाराष्ट्र - १, (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई
२. महालेखापाल, महाराष्ट्र - २, (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), नागपूर
३. महालेखापाल, (स्थानिक निकाय लेखापरीक्षा व लेखा), मुंबई.
४. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ, मुंबई.
५. संचालक, पर्यटन संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
६. जिल्हाधिकारी, ठाणे, धुळे, नंदुरबार, जळगाव, कोल्हापूर, चंद्रपूर, भंडारा, औरंगाबाद, जालना, हिंगोली.
७. जिल्हा नियोजन अधिकारी, ठाणे, धुळे, नंदुरबार, जळगाव, कोल्हापूर, चंद्रपूर, भंडारा, औरंगाबाद, जालना, हिंगोली.
८. जिल्हा कोषागार अधिकारी, ठाणे, धुळे, नंदुरबार, जळगाव, कोल्हापूर, चंद्रपूर, भंडारा, औरंगाबाद, जालना, हिंगोली.
९. नियोजन विभाग (कार्यासन-१४११/१४४४), मंत्रालय, मुंबई.
१०. वित्त विभाग (का.व्यय-१५/ अर्थसंकल्प) मंत्रालय, मुंबई.
११. अवर सचिव, (अर्थसंकल्प शाखा) पर्यटन व सांस्कृतिक विभाग, मंत्रालय, मुंबई. (यांना आदेशात नमूद करण्यात आलेल्या संबंधित नियंत्रण अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय यांच्याकडे निधी वितरीत करण्याच्या विनंतीसह)
११. निवड नस्ती, कार्यासन-पर्यटन.

\*\*\*